

Innspill til Helsereformutvalget

NHO ønsker med dette å gi noen innledende betraktninger og innspill til helsereformutvalgets arbeid.

Vi er enige med Regjeringen at utviklingstrekkene peker i retning av et reformbehov når det gjelder utvikling av fremtidens helsetjeneste. Her viser vi også til et scenarioarbeid for fremtidens helsetjeneste som NHO utførte høsten 2024 i samarbeid med 15 sentrale organisasjoner og virksomheter.¹ Det er derfor klokt å sette ned et utvalg som bl.a. skal:

- Utrede og foreslå ulike modeller for fremtidig organisering, styring og finansiering av en sammenhengende og integrert helse- og omsorgstjeneste i Norge.
- Vurdere ansvars- og oppgavefordelingen mellom den kommunale og fylkeskommunale helse- og omsorgstjenesten og spesialisthelsetjenesten.
- Vurdere hvordan samarbeid med private aktører kan organiseres på en hensiktsmessig måte, for å sikre at vi fremdeles skal ha felles og likeverdige skattefinansierte helse- og omsorgstjenester i Norge.

I det store bildet er dette også viktig for norsk konkurransekraft. I NHOs "Veien til vekst" peker vi på at Norge står ved et veiskille.² Et sterkt og konkurransedyktig næringsliv er avgjørende for Norges langsiktige trygghet i en verden som blir mindre åpen og mer uforutsigbar. For å sikre fremtidig verdiskaping og velferd, må vi styrke produktiviteten og omstillingsevnen – også i helse- og omsorgssektoren. Hvis vi ikke handler nå, vil konsekvensene bli dramatiske; en stadig voksende offentlig sektor på bekostning av næringslivet, økte skatter og drastiske kutt i tjenestetilbudet.

I denne sammenheng ønsker vi å gi noen utdypinger på reformbehovet som oppspill til utvalgets videre diskusjoner. Det er særlig tre perspektiver vi ønsker å løfte her:

1. Økende behov og knappere ressurstilgang
2. Effektive behandlingsløp som får folk tilbake i arbeid raskest mulig
3. Bedre offentlig-privat samarbeid og innovasjon

1) Økende behov og knappere ressurstilgang

Fremover møter det norske samfunnet store utfordringer med en aldrende befolkning, press på offentlige finanser og økte forventninger til offentlige tjenester. Selv om mange eldre lever friskere liv enn tidligere generasjoner, øker forekomsten av sykdom og funksjonstap med alderen, og behovet for

¹ [NHO Scenarioarbeid Rapport november Halogen 2024](#)

² [nho -norsk skrivebordsversjon konkurransekraft-veien til vekst 070825 finale oppslag-1.pdf](#)

helse- og omsorgstjenester vil vokse markant i nærmeste fremtid. Dette er et utfordringsbilde som er godt kjent fra de siste perspektivmeldingene og flere offentlige utredninger som Helsepersonellkommisjonen.

Framskrivninger viser at dersom offentlige formål skal få dekket sine behov for arbeidskraft, må privat sektor avgi 3-4 000 sysselsatte årlig de neste 20 årene. Samtidig er det andre presserende prioriteringer som må gjøres innen f.eks. forsvar og beredskap, teknologiutvikling- og adopsjon, gjennomføring av klimaforpliktelsene og industrielle muligheter som kan sikre eksportinntektene fremover. Norge er allerede i verdenstoppen i antall sysselsatte i velferdssektoren, og av den grunn slo Helsepersonellkommisjonen utvetydig fast i sin utredning at vi ikke kan bemanne oss ut av personellutfordringene som helse- og omsorgstjenestene står overfor. Tvert imot må vi bruke de hendene og hodene vi har, på smartere måter.

Det er også et økende gap mellom offentlige utgifter og fremtidige inntekter. Et strammere handlingsrom tilsier at vi må være enda mer opptatt av å bruke fellesskapets ressurser mer effektivt i årene fremover. Ressursknapphet må fremtvinge produktivitetsforbedringer. Dersom vi skal unngå store skatteøkninger eller dramatiske kutt i tjenestetilbudet, må vi legge til rette for økt produktivitet i helsesektoren.

2) Effektive behandlingsløp som får folk tilbake i arbeid raskest mulig

Den siste tiden har det vært gjort fremstøt for å få helsekøene ned. Det er positivt at det er økt politisk oppmerksomhet rundt dette, men varige endringer vil også kreve at man ser på nye organisasjonsmodeller og økt bruk av teknologi for at folk raskere skal få den hjelpen de trenger.

I en tid der arbeidskraft er en knapp ressurs, er det et paradoks at vi samtidig har både høyt sykefravær og en høy andel på andre helserelaterte ytelser. Tallene fra SSBs arbeidskraftsundersøkelse (AKU) viser at Norge har det høyeste sykefraværet blant sammenliknbare land. Årsakene til denne utviklingen er sammensatte, men for å sikre norsk konkurransekraft, er det avgjørende at de som blir syke får rask behandling og rask retur til arbeid. Fragmentert ansvar og manglende samhandling mellom aktører hemmer effektivitet og gir lite sammenhengende pasientforløp.

3) Bedre offentlig-privat samarbeid og mer innovasjon

Endrede preferanser, ny teknologi og medisinske gjennombrudd vil kunne skape nye muligheter for hvordan helsetjenestene produseres og leveres. Dersom helsesektoren skal øke sin produktivitet, vil det være behov for å øke innovasjonstakten, utvikle og skalere teknologi og tilpasse organiseringen på en slik måte at gevinstene fra innovasjon og ny teknologi realiseres.

Norge har gode forutsetninger for å bygge et godt, tillitsbasert og koordinert samspill mellom ulike aktører innen helsesektoren. Det er et stort potensial for å samarbeide bedre med næringslivet og andre aktører som har kapasitet, kompetanse og løsninger på deler av helseoppdraget. I dag opplever mange bedrifter at det er mangel på tillit til de løsningene som de kan levere. Andre utfordringer er at det underinvesteres i teknologi og utstyr, og at rigide og sektorinndelte budsjettprosesser og regelverk hindrer investeringer og innovasjon. Mange gode løsninger forblir i pilotfase, og gevinstrealisering

uteblir. Dette svekker utviklingen av helhetlige og effektive helsetjenester der pasientens behov står i sentrum.

Samtidig gir teknologi og innovasjon store muligheter til å forbedre tjenestene og redusere ressursbruken. Velferdsteknologi, medisinsk utstyr og digitale helsetjenester kan redusere behovet for personell, forbedre kvaliteten og gi eldre mulighet til å bo hjemme lenger. Helsedata og presisjonsmedisin gir mulighet for forebygging og mer målrettet og kostnadseffektiv behandling. Likevel tas disse løsningene i bruk i for liten grad, og barrierene for implementering er betydelige.

Vi stiller gjerne til videre dialog med utvalget for å utdype disse og andre innspill som kan gjøre helsetjenesten mer fremtidsrettet.

Vennlig hilsen

Næringslivets Hovedorganisasjon

Per Øyvind Langeland
Næringspolitisk direktør